

MEHMET AKSOY'UN İNSANLIK HALLERİ SARGİSİ GALERİ İŞIK TEŞVİKİYE'DE

Heykeltıraş Mehmet Aksoy "İnsan Halleri" başlığı altında topladığı son dönem çalışmalarını Galerî Işık Teşvikiye'de sergiliyor. 45 yılı aşkın süredir yapıtlarında genellikle insan hallerine ve toplumsal sorunlara gönderme yapan sanatçının bu sergisinde mermer, taş ve bronzdan kadın figürleri ağırlıklı 30 heykeli yer alıyor. "İnsanda mekân, dokunma duygusu olduğu sürece heykel bitmez" diyen sanatçı evrensellik, küresellik gibi kavramların da yanlış anlaşıldığını söylüyor.

Müge AKGÜN

Yaptığı heykeller gibi net ve doğal

Mehmet Aksoy dolaylı konuşmayı sever. Düşündüğünü açıkça ifade ediyor. Yaptığı heykeller gibi net ve doğal. Temelde ne yeniliğe ne de kavramsallığa karşı ama günümüzde kavram kargaşasının sanata zarar verdiğini düşünüyor: "Evrensellik, yöresellik, küresellik hepsi birbiriyle karıştıyor. Evrensel demek isterken küresel deniyor. Dolar küresel olur, sanat olamaz. Sanata küresel demek coğrafyanın, psikolojinin inkârı demektir. Sanki dünya hem ekonomik hem de kültürel bakımdan eşit, sanki kurşun askerler gibi aynı. Ama sanat bu kadar basit değil. Sanatta özentî olamaz. İnsan kendine özenir, kendisiyle yarışsın sanatçı olur. Benim yorumum, benim dünya görüşüm demezsen, başka birinin fikriyse sen yoksun, sanat yok..."

Dolar küreseldir, sanat değil

Tarsus'ta ortaokulda okurken aşık olduğu kızın yüzünü çaki ile okulun bahçe duvarlarındaki taş kazıyan Mehmet Aksoy'un heykel sanatına gönül vermesi, 1960'ta İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Resim Bölümü'ne girdiği yıl Sadi Çalık'ın verdiği heykel dersleriyle başlamış.

Akademiye bitirdikten sonra kısa bir asistanlık döneminin ardından kazandığı devlet bursuyla 1970 yılında Londra'ya giden Aksoy, o sırada İngiltere'de popüler olan "kavramsal sanat"ı kendine yakın hissedemez ve Berlin'e geçer. Hochschule der Kunst'te yüksek lisans yapar. 1978'de tekrar İstanbul'a döner ve akademiye öğretim görevlisi olur; ama 12 Eylül 1980 sonrası tekrar Berlin'e dönüş yapmak zorunda kalır.

KÜBA'DA NÂZİM HEYKELİ

Bu dönemde Almanya'nın en önemli heykeltıraşları arasına girer. Berlin Kranoldplatz'daki "Buluttan Sevgililer", Kreuzberg'deki "İş Göççüleri" ve Postdam'daki "Asker Kaçağı" heykellerini yapar. 1989'da 2. İstanbul Bienali'ne Aya İrin'i de "Şahmeran Masalları" projesiyle katılır. 1991'de Sedat Simavi Plastik Sanatlar Ödülü'ne layık görülür. Ama Ankara'ya yaptığı bir heykel, Melih Gökçek'in tüktürüklerine maruz kalmaktan kurtulamaz. 1995'te İMKB binasının önüne Ayı-Boğa, 2001'de de İş Bankası Kuleleri'nin avlusuna Kybele Çeşmesi heykeli yerleştirilir. 15 Ocak 2010'da da Nâzım Hikmet'in 108. yıl onuruna yaptığı heykel, Küba'nın başkenti Havana'da Şairler Parkı'na konur.

45 yılı aşkın süredir yapıtlarında genellikle insan hallerine ve toplumsal sorunlara gönderme yapan sanatçının bu sergisinde mermer, taş ve bronzdan kadın figürleri ağırlıklı 30 heykeli yer alıyor.

TAŞLARIN ARİSTOKRATI
MERMER

Aksoy en fazla "Karakterime çok uygun, kendini vermeyi sevmeyi, devamlı sürprizler sunar" dediği mermeri işlemeyi seviyor. Taşların aristokrati dediği mermeri seçmesinin arkasındaki en büyük nedenlerden biri de ışığın her tonunu mermer üstünde görebilmek. Kütleyi dıştan içe doğru çalışırken ortaya çıkan tesadüfleri yakalamak da ona heyecan veriyor.

Mehmet Aksoy, bir mermer cenneti olan Türkiye'de geçmişten bugüne mermer işçiliğinin en iyisi yapıldığı, inanılmaz yetenekli ustalar yetiştiği,

taş işlemeçiliğinin şahikalarına varıldığı halde bunun heykelle dönüşmemesinin büyük kayıp olduğunu düşünüyor. Mısır, Asur, Hint, Maya ve Afrika sanatı üzerine araştırmalar yapan Aksoy, yıllar içinde hem en ilkel hem en modern teknikleri öğrenmiş ama mermeri geleneksel usullerle yontmayı seviyor.

İtalyanlar Aksoy'u mermeri yontarken gördüklerinde çok şaşırıyorlar. Bugün Avrupa'da birçok ülkede mermeri yontarken makine kullanılsa da o, yeknesak makinelerle duyguyu yakalamanın mümkün olmayacağına inanıyor.

AKSOY'UN KADINLARI

Sergide en dikkati çeken çalışmaların başında, "Kayıp Anaları" geliyor. Aksoy, Türkiye'de de 80'li, 90'lı yıllarda bol bol yaşadığımız kayıplar insanlık vicdanındaki en derin yaralardan biridir. Bir annenin evladından hiç haber alamadan senelerce dönüşünü beklemesi, ölüp ölmediğini bilmemesinden daha acı ne olabilir" diyor. Dünyanın en trajik olaylarından biridir diye nitelediği kayıp analardan yola çıkarak içinde ölümlü sessizliğinde boşluk olan kadınlar yapmış.

Yıllar boyu bir örgüğü örüp söküpten tekrar yapan Ulysess'in karısı Penelope'den esinlendiği "Bekleyen Kadın" ise bağıllık ve umuda gönderme yapıyor. Çıkış noktası farklı olsa da heykel günümüzde bir balıkçı ya da asker karısı da olarak da yorumlanabilir. Kibeles Sanat Galerisi'nde 2002 yılında açılan Mehmet Aksoy retrospektif sergisinde ilk kez karşılaştığımız doğurganlığı, bereketi simgeleyen Kibeleser bu sergide de var.

Sanat
metaforiktir

Mehmet Aksoy günümüzde çokça kullanılan güncel sanat kavramını sevmiyor. Günümüz sanatında sözden fazla destek alındığını, her şeyin düz anlamlı olmaya başladığını, metaforik anlatımın göz ardı edildiğini düşünüyor. Onun anlayışına göre, "Beş sayfa yazıp, yanına bir şey kondukları güncel sanatçı denebilir ama eğer bir heykel yapıyorsanız, sanat dili formdur, eğer resimse yaptığımız diliniz renktir, müzikse notadır".

Sanat
ötekileştirildi

Aksoy'a göre sanatın disiplinler arası olması ve moda gibi devamlı değişmesi, söze dayanması, sanatı anlamaya çalışan insanları uzaklaştırıyor. Aksoy, "Artık insanlar sergilere gitmez oldu. Sanat ötekileştirildi. Bienallerle anti sanat yapıldı. Bienaller tabii ki olmalı ama gerçekten sanat değeri olan yapıtlar seçilmeli. Akademiye okuyan, resim heykel yapan çocukların kafaları karıştı. Bu duruma ben 70'lerde düştüm. İngiltere'deydim o yıllarda 'Heykel buysa ben heykeltıraş değilim, bırakıyorum' dedim. Ama form, resim bitmez. İnsanda mekân, dokunma duygusu olduğu sürece heykel bitmez" diyor.